

SAKSFRAMLEGG

Til:
Ph.d.-utvalget ved HSL-fakultetet

Møtedato:
12.10.2022

Sak:

Inntakskvaliteten i ph.d.-programmet i humaniora og samfunnsvitenskap

Innstilling til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak. Innstilling til vedtak gis på bakgrunn av eventuelle innspill til tiltak og oppfølging basert på diskusjon i møtet.

Bakgrunn:

I kvalitetsarbeidet med ph.d.-programmet i humaniora og samfunnsvitenskap har fakultetet i tillegg til de faste rutinene for studiekvalitetsarbeid¹, satt søkelys på ulike problemområder i handlingsplanen for ph.d.-arbeidet. Siden 2015 har stor innsats vært satt inn på å bedre svak gjennomstrømming i ph.d.-studiet. En rekke tiltak er innført siden den gang, hvorav flere har vært rettet inn mot oppfølgingen av studentene etter opptak, herunder blant annet styrking av veileders kompetanse.

Resultatene begynner å vise seg gjennom god utvikling i andelen studenter som fullfører doktorgraden innenfor seks år etter opptak, mens det er bare mindre endringer å spore i andelen studenter som leverer inn avhandlingen på normert studietid (dvs. innen finansieringsperioden utløper). Under gis en oversikt over utviklingen i kullene opptatte ph.d.-studenter fra 2014 til 2018.

Ph.d.-studenter	Andel innleverte avhandlinger innen finansieringsslett	Andel fullførte ila 6 år	Totalt fullførte
Kull 2014	22,7 % (5 av 22)	40,9 % (9 av 22)	12 av 22
Kull 2015	14,3 % (3 av 21)	52,4 % (11 av 21)	13 av 21
Kull 2016	26,5 % (9 av 34)	61,8 % (21 av 34) *	21 av 34
Kull 2017	28 % (7 av 25)	32 % (8 av 25) *	8 av 25
Kull 2018	14,3 % (3 av 21) **	14,3 % (3 av 21) **	3 av 21

*Kull 2016 har 'frist' i henhold til Kunnskapsdepartementets styringsbarometer til å fullføre ph.d.-graden i løpet av 6 år, dvs. innen utgangen av 2022, og kull 2017 innen utgangen av 2023.

**I kull 2018 er det stipendiater som har fått forlenget finansieringsperioden basert på permisjoner. Andelen som leverer inn avhandlingen innen finansieringsslett kan derfor bli høyere. Kull 2018 har 'frist' til å fullføre i løpet av 6 år innen utgangen av 2024.

¹ I henhold til regelverket: 1) emneevalueringer; 2) årlig evaluering av studieprogrammet; 3) årlig framdriftsrapportering fra studenter og hovedveiledere, forskersamtaler og instituttene/sentrene rapport til Ph.d.-utvalget; 4) midtveisevaluering for å måle studentenes studieprogresjon.

Forrige dekanat valgte å sette inntakskvaliteten i ph.d.-studiet på agendaen i handlingsplanen for 2021. Det signaliserte et skifte i fokus fra vektlegging på oppfølging av ph.d.-studentene etter opptak og over til grunnlaget for opptak til ph.d.-studiet. Inntakskvalitet i ph.d.-studiet er bestemt videreført i handlingsplanen for 2022. Ph.d.-utvalget har i denne sammenhengen bestilt en sak om inntakskvalitet som her legges frem til diskusjon og videre oppfølging.

Hva er inntakskvalitet? Inntakskvalitet er ph.d.-studentens forkunnskaper, herunder gjennomsnittskaraktter på mastergraden; tidligere opplæring innen teori/metode; erfaring med større skriftlige arbeider/prosjekter (masteroppgave); evner og forutsetninger (faglige og personlige) for å kunne gjennomføre en forskerutdanning; studentens forskningspotensiale.

Hvordan kan inntakskvaliteten sjekkes? Inntakskvaliteten styres og påvirkes av regelverk og rutineene for tilsetting i stipendiatstillinger og opptak til ph.d.-programmet, men også av bedømmelseskomiteens/de sakkyndiges tidligere erfaringer med ph.d.-arbeid og forståelse av hva som kreves for å lykkes med forskerutdanning og fullføre en doktorgrad.

En gjennomgang av inntakskvaliteten i ph.d.-studiet vil kunne omfatte følgende områder:

- Betenkning for stipendiatstillinger (mal, utforming, presentasjon, krav til kompetanse)
- Rekruttering (rekrutteringsgrunnlag, kanaler for annonsering, utlysning på norsk/engelsk, UiTs renomme/attraksjonsverdi som arbeids-/studiested; velferdsordninger)
- Søkere forutsetninger (utdanningsgrunnlag herunder opplæring i relevant teori og metode, kunnskap og ferdigheter i å skrive prosjektskisse eller -beskrivelse)
- Formelle opptakskrav (administrasjonens kvalifikasjoner i å vurdere utenlandsk utdanningsgrunnlag)
- Bedømmelse av søkerne (komiteens kompetanse og tidligere erfaring med ph.d.-arbeid)
- Veiledernes kompetanse (som p.t. godkjenner prosjektbeskrivelsen og utdanningsplan ved fullført opptak)
- Tidsbruk og/eller andre trinn i tilsetting/opptaksprosessen (frafall av søkere)

Det er ikke lagt opp til at alle disse områdene skal belyses i denne saken. Saken er lagt opp med at det først henvises til tidligere data om inntakskvalitet (kull 2021). Deretter tas det utgangspunkt i regelverk og rutiner på fire områder for diskusjon. Disse er:

1. kravene til søknad
2. rutinen for opptak
3. de sakkyndiges kompetanse
4. veileders kompetanse

Data om inntakskvalitet

I de årlige evalueringene av ph.d.-programmet har Ph.d.-utvalget tidligere fått oversikt over data fra saker om tilsetting i stipendiatstillinger og opptak til ph.d.-studiet som grunnlag for å vurdere inntakskvaliteten i studiet. Dataene fra 2021 ble først presentert i studieprogramrapporten som Ph.d.-utvalget behandlet i møtet i februar 2022². De ble tatt med i rapporten for å undersøke om det var svakheter ved inntakskvaliteten som kunne bidra som delforklaring på hvorfor en såpass stor andel ph.d.-studenter ikke lykkes i å fullføre doktorgraden på normert studietid. Funnene gjengis kort her som grunnlag for diskusjonene om inntakskvalitet i denne saken.

² Arkiv: 2022/530-1 Sak PHD-U 4/22.

Data fra 26 tilsettings-/opptakssaker i kull 2021 ble gjennomgått når det gjaldt:

- karaktersnitt på mastergraden;
- karakter og omfang på det større skriftlige arbeidet i mastergraden (masteroppgaven);
- antall søkere til stipendiatstillingen;
- antall søkere funnet faglig interessante av bedømmelseskomiteen;
- antall kvalifiserte søkere innstilt for tilsetting i hver stipendiatstilling;
- kvaliteten på prosjektet som grunnlag for opptak og hvorvidt det var heftelser som medførte at prosjektet måtte videreutvikles eller revideres for å kunne godkjennes for et endelig opptak.

En tabelloversikt over 26 opptakssaker i 2021 finnes i et utdrag fra studieprogramrapporten 2021 vedlagt denne saken.

En stipendiatstilling er én studieplass. Ett av funnene indikerer at det er for lite konkurranse om enkelte av studieplassene. For 8 av 26 stillinger var det kun 5 eller færre søkere. For 7 av stillingene ble det bare innstilt én kvalifisert søker. For to av disse stillingene (med en innstilt søker) var det svært få søkere (henholdsvis 2 og 4 søkere). Dersom instituttene ikke lykkes med å rekruttere kvalifiserte søkere på første gangs utlysning, inndras stillingen og refunderes til innspilte prosjekter på venteliste. Få søkere og fare for å miste tildelt stipendiatstilling gir grobunn for å spørre om søkerne som ble tilsatt i stillingene var godt eller middels godt kvalifiserte søkere, eller svake søkere.

Med unntak av ett tilfelle ble hovedreglene for opptak oppfylt i alle opptakssakene, det vil si kravene til omfang på mastergrader (2-årig), karaktersnitt B eller bedre på mastergraden og omfanget på masteroppgaven (minimum 30 studiepoeng).

17 av 26 ph.d.-studenter fikk betinget (midlertidig) opptak i Tilsettingsutvalget og måtte utvikle/videreutvikle/revidere prosjektet til å holde en vitenskapelig kvalitet som kunne godkjennes som grunnlag for et fullført opptak i Ph.d.-utvalget. For de fleste av disse skyltes dette at det bare ble bedt om projektskisse på søknadstidspunktet, ikke prosjektbeskrivelse slik kravet er for å innvilge endelig opptak, jamfør forskrift om graden ph.d.

1. Kravene til søknad

Det er et avvik mellom kravene til søknad for opptak til ph.d.-studiet fastsatt i [§ 7. Søknaden](#) i forskrift om graden ph.d. ved UiT og kravene til søknad satt i betenkninger for stipendiatstillinger. Kravene satt i ph.d.-forskriften er mer omfattende enn det som tas med i betenkninger. Følgende krav er normalt ikke oppgitt som krav til søknaden i utlysninger av stipendiatstillinger og flere av disse går heller ikke frem av fakultetets [mal for prosjektbeskrivelse](#) som er lenket opp i utlysningen:

- plan for formidling;
- databehandlingsplan;
- utdanningsplan;
- opplysninger om spesielle behov for faglige og materielle ressurser;
- opplysninger om eventuelle immaterielle restriksjoner for å verne andre sine rettigheter;
- utredning av eventuelle rettslige (og etiske – bes om i mal for prosjektbeskrivelse) problemstillinger som prosjektet reiser og hvordan de kan avklares;
- vurdering av potensialet for innovasjon og/eller ideer som kan kommersialiseres;

- opplyse om prosjektet er avhengige av tillatelser fra forskningsetiske komiteer, personvernombudet NSD, andre offentlige institusjoner og/eller fra private (informanter, pasienter, foreldre etc). slike tillatelser bør dersom mulig være innhentet og følge søknaden (NB ikke mulig hos NSD).

For avgjørelse om endelig opptak til ph.d.-studiet skal disse planene og opplysningene være oppgitt enten i prosjektbeskrivelsen eller som vedlegg. Det er uvisst hvorvidt bedømmelseskomiteer sjekker dette når de anbefaler opptak eller om de bare legger til grunn mandatet gitt i betenkningen. Tilsettingsutvalget har mandat til å gjøre vedtak om opptak ved tilsetting i stipendiatstillinger. I praksis er ikke søker bedt om å gi all denne informasjonen på søknadstidspunktet, mens TU kan gi endelig opptak dersom søker har levert en 10-siders prosjektbeskrivelse, dvs. fulgt malen for prosjektbeskrivelse fastsatt for fakultetet, og komiteen ikke finner noen svakheter med denne og anbefaler opptak. Det er altså ingen rutine der kravene til søknad om opptak i forskriften sjekkes opp ved tilsetting og endelig opptak. I de tilfellene der søker har levert projektskisse ved søknad på stipendiatstilling og gis et midlertidig opptak i TU, fins det et handlingsrom der fakultetet kan etterspørre og påse at alle kravene til opptakssøknad skal være oppfylte når prosjektbeskrivelsen videreutvikles skal sendes inn til oppgitt frist etter tilsetting.

For gruppen opptakssøkere som har ekstern arbeidsgiver derimot, påser fakultetet at de sakkyndige vurdere opptakssøknaden opp mot kravene satt til søknad i forskriften.

2. Rutinene for opptak til ph.d.-studiet

Studenter som tas opp til ph.d.-programmet kan sorteres i grupper ut fra om de er tilsatt i stillinger ved HSL-fak (se flytkart I), ved andre enheter ved UiT eller hos ekstern arbeidsgiver (se flytkart II). Rutinene for opptak varierer litt innenfor disse gruppene.

For egne stipendiater (universitetsstipendiater og NFR-stipendiater) tilsatt på fakultetets enheter kan vi gjøre en underinndeling:

- a) Søkere som tilsettes i stipendiatstilling og får opptak til ph.d.-programmet med *prosjektbeskrivelse* i Tilsettingsutvalget (dvs. ingen heftelser med prosjektet)
- b) Søkere som tilsettes i stipendiatstilling og får et midlertidig (betinget) opptak i Tilsettingsutvalget enten pga. utlysning med bare krav om innsending av projektskisse (f.eks. 5 sider) eller ved svakheter i prosjektbeskrivelsen. Ph.d.-studenten må da videreutvikle eller revidere prosjektet *etter* tilsetting og i samråd med veileder. Det skal også settes opp en utdanningsplan. Frist settes normalt til 1 måned. Saken behandles deretter i Ph.d.-utvalget, normalt på fullmakt. Databehandlingsplan må settes opp innen 6 måneder etter opptak og godkjennes da av hovedveileder.
- c) Søkere som tilsettes i stipendiatstilling og får et midlertidig (betinget) opptak i Tilsettingsutvalget pga. utlysning *uten* krav om hverken projektskisse eller -beskrivelse, kun krav om motivasjonsnotat og forskningsinteresser. Ph.d.-studenten må da utvikle en prosjektbeskrivelse *etter* tilsetting og i samråd med veileder. Det skal også settes opp en utdanningsplan og databehandlingsplan. Frist settes normalt til 2 måned. To sakkyndige gjør faglig vurdering av opptakssøknaden. Saken behandles deretter i Ph.d.-utvalget (ikke på fullmakt).

Vi ser en økende trend der instituttene kun ber om en kortere projektskisse (opptil 5 sider) fremfor full prosjektbeskrivelse i utlysning av stipendiatstillinger, det vil si variant b) i flytkart I. Dette til tross for lang utlysningsperiode for de fleste av fakultetets tildelte stipendiatstillinger (fra midten

av mai til utgangen av august) der søkere har tid til å utvikle prosjektbeskrivelse. Dette valget i betenkningene for stipendiatstillinger henger kanskje sammen med at veileder/forskningsgruppen ønsker å delta i utviklingen av prosjektet slik at det passer med forskningsgruppens interesser og for å styrke kvaliteten i prosjektet før et endelig opptak til ph.d.-studiet. Denne trenden har bidratt til at færre innstilte søkere kan innvilges et direkte opptak når tilsetting i stillingene behandles i Tilsettingsutvalget (TU).

Delegeringen av mandat og myndighet til å behandle opptak til ph.d.-programmet slik at TU kunne behandle *både* tilsetting i stipendiatstillinger og opptak til ph.d.-programmet i én og samme prosess, var opprinnelig todelte:

- spare ressurser på å måtte saksbehandle til to utvalg (TU og Ph.d.-utvalget)
- spare tid ved at ph.d.-studenten kunne starte opp ph.d.-arbeidet fra tilsettings-/opptaksdato fremfor å måtte bruke av finansieringsperioden etter tilsetting til å (videre)utvikle prosjektet slik at det holder god nok vitenskapelig kvalitet for et fullført opptak.

For stipendiatstillinger der kravet i utlysningen har vært søknad med *prosjektskisse* gjør TU et betinget (midlertidig) opptak. Ph.d.-studenten får frist til å videreutvikle prosjektet i samråd med veileder innen 1 måned etter tilsetting. Den opprinnelige bedømmelseskomiteen har avsluttet sitt arbeid da de oversendte sin bedømmelse. De deltar derfor ikke i noen ny faglig vurdering av prosjektet eller kontrollerer at kravene til opptakssøknad satt i forskriften om graden ph.d. ved UiT er oppfylte. Instituttleder bekrefter kun overfor fakultetet at studentens arbeid med å videreutvikle prosjektet (og oppsett av utdanningsplanen) har skjedd i samråd med veileder. Administrasjonen kontrollerer utdanningsplanen. Deretter behandles et fullført opptak på fullmakt av leder for Ph.d.-utvalget.

I de fleste tilfeller er veiledere allerede foreslått når det søkes fakultetet om å få fordelt nye universitetsstipendiatstillinger. Påtenkt veileder(e) er den/de som utformer de faglige rammene for prosjektet for søknaden om å få fordelt slik stilling og er den/de som etter tildeling av stillingen skriver betenkningen (og velger om det skal kreves *prosjektskisse* eller *prosjektbeskrivelse*, hvilket faglig grunnlag søker må ha o.l.). Påtenkt veileder deltar som oftest selv i bedømmelseskomiteen som vurderer og rangere søkerne for tilsetting/opptak. Ved tilsetting i stipendiatstillingen oppnevner TU formelt hovedveileder, mens biveileder oppnevnes senere (når et fullført opptak behandles i PHD-U). Det er derfor som oftest hovedveileder alene som vurderer og i praksis er den som avgjør når ph.d.-prosjektet holder god nok vitenskapelig kvalitet for et endelig opptak.

At bedømmelseskomitéer har avsluttet sitt arbeid og ikke deltar i vurderingene av om det videreutviklede prosjektet gir grunnlag for et fullført opptak, gjelder for de fleste opptatte ph.d.-studentene ved fakultetet. Det gjør at vi må se nærmere på rutinen og på hvilket grunnlag det konkluderes med at prosjektbeskrivelsen er god nok for et endelig opptak.

Dersom veileder ikke har vært involvert i videreutviklingen av prosjektbeskrivelsen skal det nedsettes to sakkyndige som skal vurdere prosjektbeskrivelsen (tilsvarende som for opptakssøkere med ekstern arbeidsgiver). Det er svært sjeldent at veileder ikke er involvert i denne fasen.

Fakultetet har frist til å ferdigstille opptaket innen 3 måneder etter oppstart til ph.d.-studiet. Sak om fullført opptak behandles av tidshensyn derfor på prodekans fullmakt som leder for PHD-U. Se vedlagte flytkart I, b) over opptaksprosessen med *prosjektskisse*.

Til sammenligning gis alle som tilsettes i stipendiatstillinger ved BFE-fak og Helsefak et midlertidig opptak til ph.d.-studiet av tilsettingsmyndigheten da fakultetene har en rutine der

stipendiaten skal søke om opptak til ph.d.-programmet *etter* tilsetting. Prosjektbeskrivelsen er da utviklet under veiledning.

Kravene til prosjektbeskrivelsen (og opptakssøknaden) ved BFE-fak er mer omfattende enn HSL-faks mal til prosjektbeskrivelse. Se BFE-faks krav til opptak og prosjektbeskrivelse [her](#). HSL-fakultetets mal er vedlagt saken. Rutinen ved BFE-fak er at administrasjonen sjekker om prosjektbeskrivelsen inkluderer innholdet som er etterspurt, mens det er doktorgradsutvalget som gjør vedtak om opptak. Doktorgradsutvalget har representasjon fra hvert av instituttene og kan kritisk stille spørsmål ved det faglige grunnlaget for opptak (vil kunne gjelde for noen av søknadstilfellene, men representantene dekker ikke alle fagområder).

Også ved Helsefak er kravene til prosjektbeskrivelse mer omfattende enn ved HSL-fak. Rutinen er at opptakssøknaden behandles av opptakskomiteen (har tilsvarende sammensetning som for programstyret/Ph.d.-utvalget ved HSL, men med en fast representant fra hvert av instituttene). Se kravene til opptakssøknad og prosjektbeskrivelse ved Helsefak [her](#).

Forslag til diskusjon/tiltak:

- Det foreslås at rutinen skjerpes og at kravene til prosjektbeskrivelse, databehandlingsplan, formidlingsplan og utdanningsplan m.v. jamfør § 7. *Søknad* i ph.d.-forskriften kommuniseres mer tydelig til midlertidig opptatte ph.d.-studenter og studentens veiledere slik at det ikke oppstår uklarheter om hva arbeidsoppgavene for stipendiat/veiledere skal være i perioden (1 md etter tilsetting) for forbedring av prosjektet som grunnlag for et fullført opptak. Administrasjonen må sjekke at prosjektbeskrivelsen og vedlegg dekker kravene/er tilfredsstillende belyst før vedtak om endelig opptak behandles.
- Skal saker om fullført opptak fortsatt kunne behandles på leders fullmakt for Ph.d.-utvalget, eller skal disse sakene også legges frem for Ph.d.-utvalget, f.eks. sirkulasjonssak av hensyn til fristen fakultetet har i å behandle et endelig opptak?
- Et annet spørsmål er hvor høye krav som skal stilles til søkers prosjektbeskrivelse på søknadstidspunktet for stipendiatstillingen som kan gi grunnlag for et midlertidig opptak, og videre; hvor høye krav det skal stilles til det videreutviklede/revidert prosjektbeskrivelse som kan gi grunnlag skal være for et fullført opptak? Hva er det rimelig at søkere på en stipendiatstilling skal kunne prestere av prosjektbeskrivelse i tillegg til gjeldende mal for prosjektbeskrivelse ved HSL-fakultetet (beskrivelse av hovedmål og bakgrunn for prosjektet, teoretisk ramme, datamateriale og metode, problemstillinger/forskningsspørsmål og hypoteser) når søker ikke blir veiledet under søknadsprosessen?
- Bør HSL-fakultetets mal for prosjektbeskrivelse revideres?

3. De sakkyndiges kompetanse

Når det gjelder søkere om opptak til ph.d.-program med ekstern arbeidsgiver (se vedlagt flytkart II), oppnevner fakultetet to sakkyndige som får en modell som de faglig skal vurdere søker ut fra. Modellen er satt opp i samsvar med kravene i forskriften. Rutinen for denne gruppen søkere har nylig vært gjennomgått i forbindelse med fire opptakssøknader i vårsemesteret 2022. Fakultetet sjekker de sakkyndiges kompetanse, det vil si sjekker om de har doktorgrad, er aktive forskere innenfor tema for prosjektet og har tidligere erfaring med arbeid på ph.d.-nivå. Fakultetet har videre gitt veiledning til de sakkyndige i hvordan de skal bruke konklusjonene etter vurdering av opptakssøknaden: a) anbefaling om opptak; b) anbefaling om tilbakesending for forbedring av søknad og c) anbefaling om avslag på opptakssøknaden. Slik sett har fakultetet fått kommunisert til

de sakkyndige hvor listen bør ligge for å kunne anbefale opptak. F.eks. bør opptak ikke anbefales dersom prosjektbeskrivelsen har mangler/svakheter på sentrale områder slik som teori, metode, datamateriale, og/eller forskningsspørsmål.

Når det gjelder søkere til utlyste stipendiatstillinger, er det instituttleder som har myndigheten til å oppnevne medlemmer, dvs. sakkyndige som skal utgjør komiteen som vurderer søkere, og melde disse inn til Seksjon for rekruttering (SREK) i fellestjenesten. I praksis er det prosjektleder (dvs. påtenkt veileder) som gir forslag. Kravene til komiteens sammensetning for stipendiatstillinger er fastsatt i UiTs utfyllende bestemmelser for tilsetting i slike stillinger³. Her anbefales det at personene har tidligere veiledererfaring på doktorgradsnivå:

«Komiteen skal bestå av minst 2 personer med minst førsteamanuensiskompetanse. Så langt som mulig bør komitémedlemmene ha veiledningserfaring på doktorgradsnivå. Begge kjønn skal om mulig være representert. Dersom dette ikke er mulig, skal det redegjøres særskilt for dette.»

SREK sjekker at komitémedlemmene oppfyller minstekravet om førsteamanuensiskompetanse og sammensetningen (kjønn), mens det er instituttleder som må undersøke om medlemmene har tidligere veiledererfaring fra ph.d.-nivå. Bestemmelsene ble sist revidert i 2012. Siden den gang har universitetsstyret i andre saker stilt høyere krav til kompetanse til de som skal arbeide på ph.d.-nivået, blant annet innført krav om obligatorisk opplæring av veiledere. Flere veiledere har nå også selv doktorgrad og antall opptatte ph.d.-studenter og kandidater som fullfører er høyere. Anbefalingene om at komitémedlemmene så lang som mulig bør ha veiledningserfaring på doktorgradsnivå, men at dette ikke er noe krav, fremstår som milde og står i kontrast til kompetansekravene som stilles til veiledere og medlemmer av komiteer som skal bedømme doktoravhandlingen. I hvilken grad tidligere veiledererfaring fra ph.d.-nivå vektlegges når komitémedlemmer oppnevnes av instituttleder er ukjent for administrasjonen på fakultetet. Sikres de sakkyndiges kompetanse godt nok på instituttene?

4. Veileders kompetanse

Om kravene til veiledere av ph.d.-studenter er det hentet utdrag fra forskrift om ph.d.-graden, § 16:

- studenten skal ha minst to veiledere der den ene skal oppnevnes som hovedveileder og ha det faglige hovedansvaret for studenten (har de fleste timene av veiledningsressursen).
- hovedveileder skal normalt være tilsatt ved UiT og skal oppnevnes senest ved studiestart.
- habilitetsregler gjelder for veilederne
- veilederne skal ha doktorgrad eller tilsvarende kompetanse innenfor fagfeltet og være aktive forskere. Minst en av de oppnevnte veilederne bør ha tidligere erfaring fra eller opplæring som veileder av ph.d.-studenter (f.eks. Results kurs i forskningsveiledning).

³ 4.2.2 Stipendiat i Utfyllende bestemmelser for tilsetting i stillinger som postdoktor, stipendiat og vitenskapelig assistent ved UiT

I sak S 02/17 *Gjennomstrømming i ph.d.-studiet* lagt frem for Universitetsstyret 9. februar 2017⁴, vedtas en rekke tiltak for å bedre gjennomstrømmingen, deriblant en innskjerping i kravene til veiledere av ph.d.-studenter:

- *Innen 2020 skal alle veiledere ved UiT ha gjennomgått veilederopplæring, og minimum hvert tiende år skal veiledere gjennomgå oppdateringskurs.*

Til tross for vedtaket om innføring av obligatorisk opplæring av veiledere av ph.d.-studenter, endres ikke kravene til veiledere når ph.d.-forskriften revideres sommeren 2018. Anbefalingen 'bør ha opplæring som veileder av ph.d.-studenter' skulle ha vært endret til kravet 'skal ha opplæring som veileder av ph.d.-studenter'. Fakultetet antar at dette skyldes en forglemmelse. I høringssvaret til forslag om revideringer i forskrift om graden ph.d. som p.t. forberedes som sak til Universitetsstyrets møte i oktober (forskriften skal ha virkning fra 1.1.2023), har fakultetet spilt inn forslag om strengere krav til veileders kompetanse i tråd med vedtaket i gjennomstrømmingssaken fra 2017.

Som ledd i saksforberedelsene til sak FS 10/22 *Fordeling av rekrutteringsstillinger for 2023*⁵ ble foreslåtte veilederes kompetanse sjekket. Midlertidig tilsatte, professor emeritus/emerita, eller tilsatte som planlegger å gå av for aldersgrensen/pensjonere seg i løpet av studentens opptaksperiode, vil normalt ikke kunne oppnevnes som (hoved)veiledere da det gir behov for veilederbytte underveis i studiet og ofte fører til forsinkelser i studiet. Videre regnes dosenter (uten doktorgrad) ikke for å ha tilsvarende kompetanse som en professor med doktorgrad når det gjelder forutsetninger for å veilede ph.d.-studenter. Lite eller manglende veiledererfaring på ph.d.-nivå, manglende doktorgrad eller ikke gjennomgått kurs i forskningsveiledning/annen opplæring som veileder for ph.d.-studenter, ble opplyst om i saken, men ikke diskutert som problemstilling ved rangering av prosjekter innstilt for tildeling av stillinger i styret. Det resulterte blant annet i at to uerfarne forskere ble foreslått som hoved- og biveileder for en av stillingene.

Hva forstås som tidligere erfaring som veileder? Er det tilstrekkelig for å oppnevnes som hovedveileder å bare vise til tidligere erfaring som biveileder for en annen ph.d.-student som per tiden er under utdanning, altså ikke fullført? Skal samme kompetansekrav gjelde de sakkyndige som vurderer søkere til stipendiatstillinger? Skal fakultetet stille krav til at fagpersoner må kunne vise til tidligere erfaring som biveileder av mer enn en ph.d.-student, og videre at disse må ha gjennomgått og fullført ph.d.-graden for å kunne oppnevnes som hovedveileder? Skal fakultetet stille krav om at veiledere skal ha gjennomgått kurs i forskningsveiledning (som jo er obligatorisk opplæring)? Skal det for nye veiledere stilles krav om at de søker opptak til Results kurs i forskningsveiledning samme året som stillingen fordeles fagmiljøet (med mindre de har slik opplæring fra tidligere)?

Olav Skare
seksjonsleder

—

Mayvi Johansen
seniorrådgiver

—

⁴ Arkiv: 2017/675-1

⁵ Arkiv 2021/6362

mayvi.johansen@uit.no

77 62 31 39

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Vedlegg:

Inntakskvalitet - utdrag fra Studieprogramrapporten for ph.d.-studiet 2021

Flytkart. I og II

HSL-fakultetets mal for prosjektbeskrivelse

[Forskrift om graden ph.d. ved UiT](#)

[Utfyllende regler til forskriften/ph.d.-programmet i humaniora og samfunnsvitenskap](#)